

ПЕДАГОШКО ДРУШТВО ВОЈВОДИНЕ

ПЕДАГОШКА СТВАРНОСТ
Часопис за школска и културно-просветна питања

UDK 37	ISSN 0553-4569	Нови Сад
Год. LXII	Годишњи број 2	Стр. 217-392
		2016.

РЕДАКЦИЈА

Академик Драго Бранковић, Република Српска
Академик Маријан Блажич, Словенија
Др. сц. Софија Врцел, Хрватска
Др Светлана Куртеш, Велика Британија
Проф. др Љупчо Кеверески, Македонија
Академик Миодрог Милин, Румунија
Проф. др Радован Грандић, Србија
Др Љубо Каурин, Србија
Проф. др Јована Милутиновић, Србија
Проф. др Милица Андевски, Србија
Др Штефан Швец, Словачка
Проф. др Борис Кожух, Пољска
Проф. др Александар Стојановић, Србија
Др Марта Дедај, Србија
Мр Семко Лозић, БиХ

Главни и одговорни уредник
Едита Сакали

Лектор и коректор
Мр Драгана Јосифовић

Преводиоци: Сенка Слијепчевић, енглески
Ана Бјелица, Милана Борковић,
Јована Девић, Кристина Еивилер,
Јелица Вуковић, Сенка Вучковић, руски

За издавача: Јасмина Шестак

За штампарiju: Душан Тури

РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ

Адреса часописа: 21000 Нови Сад, Војводе Путника 1, тел./факс: (021) 456-578,
e-mail: spdvscasopis@neobee.net

ПЕДАГОШКА СТВАРНОСТ

ЧАСОПИС ЗА ШКОЛСКА И КУЛТУРНО-ПРОСВЕТНА ПИТАЊА

ПС	Год. LXII	Бр. 2	Стр. 217-392	Нови Сад	2016.
UDK 37				ISSN 0553-4569	

САДРЖАЈ

Страна

Др Жељко Калуђеровић, др Орхан Јашич: Представљање, разумевање и поимање <i>dike</i> и <i>dikaosyne</i> -----	221
Др Радован Грандић, Магда Мајор МА: Образовање за демократију у плуралном друштву -----	235

ПОГЛЕДИ И МИШЉЕЊА

Др Биљана Лунгулов, др Милена Летић: Значај и употреба исхода учења у високом образовању: теоријска и емпиријска истраживања -----	249
Мр Угљеша Белић: Одреднице о женама у енциклопедијама на српско(хрватском) језику -----	262
Јелена Јоковић МА: Оливера Лазаревић - османска султанија -----	277
Ивана Бајшев МА: Друштвене мреже као средство информалног образовања -----	286

ВАСПИТНИ РАД ШКОЛЕ

Др Дијана Каруовић, др Иван Тасић, др Драгана Глушац, Новица Новаковић: Утицај коришћења интернета на безбедност деце у средњој школи ----	298
--	-----

ДИДАКТИКА И МЕТОДИКЕ

Др Мирољуб Ивановић, др Срђан Милосевљевић, др Угљеша Ивановић: Анксиозност адолесцената као предиктор ставова према настави физичког вапитања -----	312
Милица Војводић: Могућности имплементације садржаја еколошког образовања у настави ликовне културе -----	327
Др Аница Арсић: Хорско певање као начин подстицања музикалности код ученика ниже музичке школе -----	338
Мр Маја Јоцков: Визуелна култура и млади -----	348

ПРЕДШКОЛСКО ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ

Др Марта Дедај, др Тања Панић: Агресивно понашање деце предшколског узраста и социјалне компетенције -----	361
--	-----

ПОРОДИЧНА ПЕДАГОГИЈА

Др Радован Грандић, др Марта Дедај, др Тања Панић: Улога породице у припреми младих за родитељство -----	372
--	-----

На основу мишљења Министарства за науку, технологије и развој Републике Србије, бр. 413-00-413/2002-01 од 4. јуна 2002. године, часопис „ПЕДАГОШКА СТВАРНОСТ“ има карактер публикације од посебног интереса за науку, те се на овај часопис не плаћа општи порез на промет.

Ивана Бајшев, МА
Универзитет у Новом Саду
Филозофски факултет
Нови Сад

UDK 004.738.5:374
Стручни чланак
Примљен: 5. III 2016.
BIBLID 0553-4569, 62 (2016), 2, p. 286-297.

ДРУШТВЕНЕ МРЕЖЕ КАО СРЕДСТВО ИНФОРМАЛНОГ ОБРАЗОВАЊА

Резиме

Експоненцијални раст расположивих информација ставља образовни систем у важну и утицајну позицију преношења неопходног знања за учествовање у одржавању и развоју друштва, која собом носи и велику одговорност. У ери технолошких иновација медији су ти који имају велики утицај на све сфере живота, поготово живота младих људи, а систем вредности, и формирање ставова и образаца понашања представљају сферу сазревања и одрастања на коју медији имају можда чак и највећи утицај. У том контексту говоримо о информалном образовању које представља непланирано учење које се одвија у свакодневном животу и може се стицати на основу свакодневног искуства, као што је искуство везано за породицу, пријатеље, групе вршњака, медије и друге утицаје у нечијем окружењу. Друштвене мреже треба посматрати као добар простор за ширење и размену знања, могућност неформалније комуникације и развоја сарадње. Оно на шта је посебно потребно скренути пажњу јесте да је употреба друштвених мрежа променила не само начин провођења слободног времена, комуникације и пословања, већ и начине учења и организовања наставног процеса.

Кључне речи: информално образовање, учење, медији, друштвене мреже

Увод

У свом досадашњем развоју, информационо-комуникационе технологије су донеле броје промене у скоро свим аспектима људског живота и рада. У актуелном начину живота који је последица глобалног ширења нових технолошких достигнућа, дајемо предност питању образовања у будућности. Сведоци смо све масовније употребе медија и друштвених мрежа, који постепено заузимају централно место у модерној електронској комуникацији. Све је већи утицај медија, нарочито масовних медија, на свакодневни живот људи. Медији је термин који се користи да би се означиле оне структуре у друштву које постоје за комуникацију са широм јавношћу. То је најпогоднија дефиниција овог термина у складу са

тематиком рада. Најшира подела медија врши се према начину дистрибуције, на штампане и електронске медије. Медији имају велики утицај на друштво. Масовне медије или скраћено масмедије називамо медије широке потрошње и опсега а међу њима су интернет, дневне новине, радио и телевизија. Масовни-глобални медији настали су дуго након појаве локалних и националних.

Коришћење друштвених мрежа у слободном времену је већ опште прихваћено, али оно постаје обавезно и у пословању, као и сталан извор информација. Друштвене мреже су један од најраспрострањенијих и најинтересантнијих феномена данашњице. Реч је о бесплатним онлине сервисима који корисницима омогућавају разноврсне видове комуникације са светом и могућност властите презентације, бесплатно постављање видео клипова, фотографија, писање блогова, играње разних игара и друге корисне и мање корисне активности путем ових мрежа. Друштвена мрежа је врста интернетског сервиса, који се најчешће јавља у облику платформе, прозора или веб странице. Друштвена мрежа настаје скупљањем људи у одређене групе, и лако ју је направити у школама, градским заједницама, предузећима, и слично, ипак, најпопуларније су оне које се формирају на интернету. То се дешава вероватно из разлога што милиони људи, корисници интернета, траже упознавање, потребне информације, запослење, обављају маркетинг, и слично. Различити сајтови окупљају различите групе људи, које деле интересовања, хобије, знања и сл. Оно на шта је посебно потребно скренути пажњу јесте да је употреба друштвених мрежа променила не само начин провођења слободног времена, комуникације и пословања, већ и начине учења и организовања наставног процеса. Склоност људи да користе могућности које пружају друштвене мреже све више се користи и у образовању, како би се процес учења прилагодио потребама ученика и учинио се што интересантнијим и привлачнијим за њих. Примећено је да су и сами ученици почели са оснивањем група на друштвеним мрежама, како би се повезали и разменили информације о садржајима и обавезама. Ово је навело и наставнике да почну са све већом употребом друштвених мрежа како би садржаје за учење учинили доступнијим, подстакли дискусије међу ученицима и презентовали им различите корисне примере и видео материјале који им помажу да градиво сагледају на нов начин. У том контексту говоримо о информалном образовању које представља непланирано учење које се одвија у свакодневном животу и може се стицати на основу свакодневног искуства, као што је искуство везано за породицу, пријатеље, групе вршњака, медије и друге утицаје у нечијем окружењу. Овај тип учења одвија се на нередовној основи током човековог живота. Није организовано или структурирано у смислу циљева, времена или подршке учењу. Информално образовање се одвија у ситуацијама које се не најчешће не перципирају као ситуације учења. Када особа доживи неко ново искуство, види, чује или уради нешто ново, а након тога ту ситуацију рефлектује, онда из таквог искуства ненамерно стиче нова знања и ту настаје научено искуство. За разлику од формалног и неформалног

образовања, информално образовање није нужно намерно учење, па тако може проћи непримећено од стране појединаца у смислу стицања знања и вештина. Међутим, за сналажење на интернету неопходан је одређен степен информационе писмености. Овај термин означава усвајање вештина да се пронађу информације, користећи притом било који начин или медијум, који задовољава потребе за информисањем, а који води мудро и етичком коришћењу информација у друштву. При томе извори информација могу бити различити: књиге, часописи, рачунари, филм, ТВ, итд. У садашњем информационом добу се, поред способности коришћења рачунара и интернета подразумева и поседовање знања које омогућава да се у претерано великој количини информација пронађу оне које су потребне. Да би се сматрао информационо писменим човек мора бити способан да утврди када је нека информација потребна и мора бити оспособљен да лоцира, процени, и на ефикасан начин употреби тражену информацију. У најширем значењу информационо писменост се односи на човекову способност да допре и разуме знатан број ресурса.

Појам циљева и задатака васпитно-образовног процеса

Полазећи од хуманистичке теорије васпитно-образовни циљеви и задаци имају свој индивидуални и друштвени аспект. Индивидуални аспект се односи на интересе (спознајне, доживљајне и психомоторне) и потребе (биолошке, социјалне и самоактуализацијске). Иако се васпитање и образовање испреплићу ипак се интереси односе на образовање, а потребе на васпитање. Будући да је човек друштвено биће он своје интересе и потребе може задовољити само у односу с другим људима, дакле у друштву.

Као интенционална активност, васпитање има обавезно неки циљ. Циљ васпитања се увек своди на то да се васпитаници развију у личности одређених својстава. Будући да је циљ, због тога што је друштвена делатност - друштвено детерминисан, различита друштва имају различите циљеве васпитања. Пошто се циљ васпитања, по правилу, веома уопштено формулише, уобичајено је да се он разлаже на саставне компоненте, тј. на више одговарајућих ужих циљева, који се не називају задацима васпитања. То су захтеви који се обично формулишу у нормативном облику, односно у облику смерница. Циљ је општије изражена васпитно-образовна појава, а задатак је конкретизација циља.

Циљеви образовања и учења су променљива категорија и предмет сталног преиспитивања, редефинисања и усклађивања са захтевима и потребама друштва и човека. Потребно је напоменути и то да је појам "образовања" вишезначан. Његова основна значења су: образовање као институција, образовање као процес, образовање као продукт, и образовање као садржај (Милутиновић, 2008).

На дидактичком нивоу није могуће прецизирати мноштво циљева и задатака који се постављају у васпитно-образовном процесу, али је могуће приказати њихову структуру. У томе нам може помоћи матрица васпитно-образовних

задатака која показује однос индивидуалног и друштвеног аспекта задатака, али и однос задатака васпитања и образовања. Друштвени аспект циља и задатака васпитања и образовања артикулира се васпитно-образовним програмом или курикулумом где се дефинишу вредности (егзистенцијалне, друштвене и хуманистичке) и постигнућа (научна, уметничка и технолошка) која се желе усвојити у васпитно-образовном процесу. Индивидуални аспект може артикулирати само наставник у сарадњи с ученицима и то тако да утврди њихове потребе (биолошке, социјалне и самоактуализацијске) и интересе (спознајне, доживљане и психомоторне). Васпитно-образовни процес је стално једна сложена интеракција и испреплитање како васпитања и образовања тако и индивидуалних интереса и потреба и друштвених вредности и постигнућа.

Значај питања циљева образовања и учења произилази из њихових више-структурних функција. Заправо се ради о томе да циљеви образовања и учења представљају референтне оквире у односу на које се све образовне активности пореде, евалуирају и процењују. Циљеви имају регулаторску функцију, што значи да утичу на избор средстава долажења до циља, јер није свако средство прихватљиво. Заправо, циљеви образовања и учења стимулишу целокупну образовну делатност и постављају одређене захтеве пред наставнике и ученике, како би они у највећој мери остварили оно што ти циљеви предвиђају. (Милутиновић, 2008).

Критичка педагогија као теоријска основа

Покрет критичке теорије друштва или критичка теорија настала је још 30-их година прошлог века, формирајући се при том у оквиру такозваног Франкфуртског круга који је у то време окупљао многобројне, еминентне и за то време значајне филозофе, социологе, психологе, педагоге (М. Хоркхајмер, Т. Адорно, Е. Фром, В. Дилтај, Ј. Хабермас). Развој науке и употреба њених резултата условљава потребу постављања питања критичке процене њених оснивача и претпоставки као и питања раста научног сазнања.

Према Милутиновић (2008, 159) „критичке теорије васпитања представљају напор да се унутар образовних институција промишљају питања односа моћи, лажних митова о једнакости прилика за образовање и интернализовања система веровања до тачке када појединци напуштају аспирацију да пропитују могућности промена у властитим животима. Главна улога образовања је да развија критичку свесност. Социјално критичко мишљење се користи у сврху декодирања значења која структуришу свакодневни живот. Тако, критичко образовање постаје инструмент за анализу контрадикција у школском систему и за разјашњење социјалних и политичких узрока ових контрадикција. Циљ је обликовање нове, јавне сфере базиране на принципима једнакости, слободе и правде.“ Развој науке и употреба њених резултата условљава потребу постављања питања критичке процене њених оснивача и претпоставки као и питања раста научног сазнања.

Када говоримо о „критичком” у педагогији, према схватању појединих аутора (Старчевић, 3) “потребно је да направимо разлику између критичког мишљења и критичких теорија. Критичке теорије доводе у питање традиционалистичке поставке које се одражавају на циљеве образовања, курикулум, односе између наставника и ученика и опште уређење школског живота. Критичко мишљење или критички дух сигурно представља један од предуслова промене, саставни је део поставки критичких теорија, али постоји и независно од теорија и подложно је различитим тумачењима. Заступници критичких теорија обликују циљеве образовања који би имали значај у превазилажењу разлика у друштву и промовисању социјалне правде. Они верују да циљеве образовања треба повезати са сличним тенденцијама у оквиру политичких и економских теорија које теже једнакости у друштву, а које као главни циљ постављају освешћивање људи. Образовање се посматра као средство ослобађања човека од „стега“ које му намеће постојећи друштвени систем. Једино онај појединац који без предрасуда прилази животним проблемима, може бити способан да се носи са перманентним променама у свим сферама живота. Критичке теорије претпостављају промену односа у образовном процесу јер полазе од несталности знања. Сви учесници образовног процеса треба да пођу од разумевања себе, свог породичног и културног наслеђа и да се упусте у анализу односа са другима.”

Термин “критичка педагогија” се односи на образовне теорију и праксе подучавања и учења, које су усмерене на подизање критичке свести “ученика”, који желе да стекну знања о друштвеним системима. Не губећи из вида фокус на лично ослобађање кроз развој критичке свести, критичка педагогија представља први корак у широј политичкој борби за побијање и трансформацију доминантних, репресивних друштвених наратива стварањем егалитарнијег друштва.

Теорија де-школовања

Иван Илич, један од најпознатијих радикалних теоретичара о укидању школе, заступао је став да највећи део знања људи углавном стичу изван школе. Сматра да су школе одговорне за многе невоље са којима се друштво суочава као и за медуособну отуђеност људи. Школовање је, према њему, по својој природи дехуманизујуће и деструктивно, а једино су хумани и креативни они облици образовања који се појављују изван формалних институција школовања. Зато је овај мислилац препоручивао укидање школе и креирање мрежа учења, у које треба да се укључе сви они који имају нешто да понуде другима и сви они који желе да се у некој области образују. Иван Илич није био усамљен у својим критикама школског система.

Иван Илич, како сматрају поједини аутори (Врцел, Мушановић, 2013, 682) “разматра проблеме образовања у време тзв. касног капитализма 1970-их година, које обележава растућа институционализација и модерно сиромаштво. Модерно је сиромаштво, како истиче, одраз тржишних односа у којима појединац дожи-

вљава фрустрирајуће изобиље због индустријске хиперпродукције уз лишавање слободе и снаге да делујемо аутономно. “

Заступници теорија о укидању школа у својим критикама формалног образовања настоје да оживе потребу повезивања формалног, неформалног и информалног образовања у јединствен систем доживотног учења. Њихове мреже учења антиципирале су интернет и оруђа којима се олакшава приступ ресурсима учења и омогућава интеракција и заједништво. Говорећи речима Ивана Илича, ради се о оживотворењу концепта „дружељубивих“ институција, институција отворених за учење, мењање и сарадњу.

Према наводима појединих аутора (Исто) “средишње питање којим се Илич бави јесте образовање и учење, тј. комерцијализација знања. Учење постаје роба и као било која друга роба која је на тржишту, постаје све недоступнија, стога сматра да је поражавајуће што се човек у савременом свету не може образовати и усавршавати изван школског система; човек је од вртића смештен у оквиру и школске разреде, школске програме и клупе, а шансе да се признају друге способности које човек има и друга знања која су стечена изван институција - незнатне су. Да би образовање имало другачију функцију, потребно је, како истиче Иван Илич, тежити ка остварењу неколико циљева: 1) демократизација образовања - свима који желе да уче треба омогућити приступ расположивим средствима у свако доба живота (чиме је „најавио“ целоживотно учење); 2) све особе који желе неком преносити знања треба овласти да пронађу појединце који желе да стичу знање; 3) свима који желе пред јавност изнети било какво спорно питање треба пружити повољну прилику. Образовање треба да постане индивидуална ствар сваког појединца; свако треба да буде одговоран за сопствено образовање и учење.” Илич (1980), наводи да: “углавном, човек учи нехотице, па чак и хотимично учење у највећем броју случајева није исход програмиране подуче. Нормална деца уче први језик нехотице, мада га уче брже ако им родитељи посвећују пажњу. Људи који добро науче други језик већином то постижу захваљујући необичним околностима, а не непрекидној настави.”

Илич је указао на предности које доносе компјутери и умреженост, али исто тако и на сумње према „новом кибернетичком режиму“ који може значити нову институционализацију. Сматрао је да информацијско друштво може редефинисати писменост и бити политички опасно и болно за појединце ако се „интерни“ текстови екстериоризирају и емитују дигитално.

Различита схватања о утицају медијских садржаја

На креирање идентитета и усвајање система вредности код деце неоспорно највећи утицај имају породица, школа и друштво. Ово су традиционални узорци младих, међутим у ери технолошких иновација медији су ти који имају велики утицај на све сфере живота, поготово живота младих људи, а систем вредности, предрасуде и формирање ставова и образаца понашања представљају сферу

сазревања и одрастања на коју медији имају можда чак и највећи утицај. Главна улога деловања у овом контексту преписује се електронским медијима.

Поједини аутори (Миливојевић, 2009) сматрају да је у време настајања савремених медијских студија владала концепција о 'свемоћним медијима'. На њено формулисање знатно су утицали теоретичари Франкфуртске школе који су, у судару са новом Америчком средином и носећи трауматично искуство нацистичке Немачке из које су избегли, засновали своја истраживања на хипотези о директном и непосредном утицају медијских порука на свест публике. Налази њихових критичких промишљања коинцидирани су са тада доминантним правцем у Америчким истраживањима, заснованим на прагматичко-бихејвиористичким схватањима утицаја медија на ставове и понашање публике. Ово становиште развијано је, углавном, у оквиру Чикашке школе, тада на врхунцу теоријског утицаја. Тако су једна критички настројена теорија утемељена у марксизму, с једне стране, и критичка традиција прагматизма, са друге, произвеле апсолутну доминацију уверења о максималним медијским ефектима. Медији утичу на нашу перцепцију не само информацијама које носе, већ и својом интерпретацијом тих информација. Овај утицај медија није искључив, јер се као пресудан фактор јављају ставови које већ имамо.

Према наводима појединих аутора, Потер (2001) дели утицаје медија на краткорочне и дугорочне, с обзиром на то кад се утицај појави - одмах након конзумирања медија или дуго након тога. Он истиче да се из медија учи, па тако медији имају последице на знање. Друго, медији делују на наше схватање о неком питању и стварају наше мишљење, јачају га, обликују. Треће - медији делују на емоције па док гледамо филм осећамо страх, бол, тугу, радост, весеље. Четврто - медији подстичу физиолошке реакције као што су јаче лупање срца, виши крвни притисак, повишени адреналин, нарочито код садржаја који нас плаше. Пето - медији утичу на понашање гледаоца, што је нарочито изражено код деце. Медијска писменост бави се питањима утицаја медијских садржаја као важног начина разумевања. (Зграбљић, 19).

Коковић (2007) истиче да је Макулан уочио централност медија, одређујући и пратећи њихове посебне карактеристике као и сврху у коју се користе. Макулану који се школовао за књижевног критичара, није било толико важно који је садржај поруке, већ у којем се облику она преноси. За разлику од његових схватања прихваћен је став да су промене у медијима имале битне друштвене и културне последице.

Медијска култура и њени садржаји који се пласирају гледаоцима свакако доприносе демократизацији друштва, али они могу имати сасвим супротну улогу уколико промовишу недемократске вредности уобличене у предрасуде и стереотипе које гледаоци временом усвајају. Формиране представе могу се дубоко усадити у ставове јавног мњења уколико се често пласирају у медијима, нарочито ако ту поруку није могуће проверити и ако она долази из више извора.

Учење у контексту информатичких промена

Динамичне промене које се дешавају у свим областима свакодневног живота, директно утичу и на образовање. Доступност образовања је свакако једна од најочљивијих промена. Како гледано са аспекта простора и времена, тако и посматрано из угла доступности све већем броју људи. Модерне технологије стварају могућност приступа информацијама и образовном садржају са било којег места и у било које време. Увођење електронских комуникација и интерактивних медија повећава мрежу информација, иначе формално недостижних. Количина информација, добијених посредством електронских средстава све више превазилази штампане медије. Због тога се мора проширити и дефиниција о основној писмености која треба да укључи употребу и примену електронских медија. Електронске комуникације, које имају властите симболе, боје и облике порука, све више мењају структуру нашег друштва. Оријентација коришћења времена и простора изван школе почиње да се мења и прилагођава електронској технологији, што утиче, и све више ће утицати, на улогу и функцију наставника у савременој школи, образовању и учењу (Ђорђевић 2011). Распрострањеност учења на даљину и мобилног учења омогућава нам да превазиђемо концепт учионице и процес учења сагледамо на потпуно нов начин. Ова промена, наравно са собом повлачи и низ других.

Мењају се наставна средства и методе рада, а фронтални приступ у настави полако постаје превазиђен. Све више се инсистира на употреби модерних технологија како од стране наставника, тако и од стране ученика, а све у циљу развоја колаборативног учења и учења заснованог на пројекту тј. што више повезаног са практичним проблемима, реалним условима и тимским радом. Не треба посебно наглашавати да је овакав приступ углавном веома добро прихваћен код ученика. Они су навикли у свакодневном животу на употребу интернета, рачунара, таблета, телефона, па самим тим природно очекују да ове алате користе и у процесу учења, јер ће такође њихова добра употреба, већ сутра бити подразумевана као основна вештина коју морају имати за успех у пословном окружењу. Зато постоји обавеза да се употреба модерних технологија уведе у образовање као и да се ученици едукују како да их правилно користе.

Неке педагошке дисциплине, методе и средства под утицајем масовних медија су доживеле толике промене да се могу потпуно другачије означити, у односу на њихово традиционално поимање. Концепт дидактике изграђен на технологији штампане речи, на вербалној комуникацији, је супростављен концепту технологије образовања заснованом на аудиовизуелној и масовној комуникацији. Сматра се да је подручје дидактике неупоредиво шире од подручја које покрива технологију образовања, те да она не може бити ништа друго до иновација која опстаје као нови концепт или се подводи под дидактику (Вукадиновић, 1994).

Такође, феномен друштвених мрежа не сме бити занемарен, јер је он наша реалност. Често се могу чути и критике на рачун промена које доноси овакав концепт, али је јасно да је он глобално прихваћен и зато се треба усредсредити на предности које се његовом употребом могу добити, а оне су у процесу учења и образовања огромне. Друштвене мреже треба посматрати као добар простор за ширење и размену знања, могућност неформалније комуникације и развоја сарадње. Број друштвених мрежа расте из дана у дан. Делење информација, линкова, идеја, слика, шала путем њих постаје уобичајен начин комуникације, сходно томе и њихова бројност и популарност расте. Ово нас за тренутак може обесхрабрити у настојању да их разумемо, али ако се боље замислимо уочићемо да друштвене мреже уједно могу да буду и одлични савезници у процесу учења, зато морамо пратити њихов развој.

Нису све друштвене мреже исте, организација садржаја, елементи и приступ који се стављају у фокус, извор мотивације, све се то разликује. Неке наглашавају визуелне елементе, неке стављају идентитет у први план, друге су пак усмерене на делење садржаја са одређеном групом пријатеља или слања поруке целом свету. Да бисмо их правилно разумели потребно је да се фокусирамо на то коју основну комуникацијску потребу код корисника оне задовољавају.

Закључна разматрања

Дигитални медији су добили велику важност у свим подручјима живота и стално воде даљем развоју и променама у различитим контекстима. У то се убрајају на пример, комуникација, промена процеса учења и поучавања, нове могућности стицања знања, промена процеса рада и производње па и настанак нових тржишта и занимања. Притом је реч о темељној, радикалној и трајној промени, која утиче на однос човека према његовом друштвеном окружењу као и према самом себи.

Поред највећих, свима познатих глобалних друштвених мрежа, јављају се и мање мреже локалног или националног карактера. Од оних које у основи имају музичке садржаје, преко оних које су намењене одржавању пословних контаката, које нису уско профилисане, до оних намењених искључиво објављивању кратких порука, где корисници пишу о чему тренутно мисле, шта раде или осећају.

Васпитни утицај медија масовне комуникације, сузимо ли појам васпитање изузевши усвајање научних чињеница, представља педагошки проблем првог реда. То је она сфера утицаја која непрестано измиче школи, јер она овде нема тако снажан аргумент какав може истаћи у сфери усвајања научних чињеница, а то су систематичност и хомогеност. За васпитање таква организација информација није потребна. Важнији су атрактивност понуђеног модела и подударан сензибилитет, од било каквог система. Колика је стварна васпитна моћ медија масовне комуникације је питање још увек недовољно проучено. (Вукадиновић, 16).

Друштво се очигледно налази пред задатком да слободном времену младих и одраслих посвети много више пажње него до сада. Потребни су нови објекти и просторије за културно, научно, спортско, техничко и забавно-рекреативно активирање грађана, потребна су стручно оспособљена лица за вођење тих активности, потребна је подршка васпитно-образовних установа, сарадња и подршка родитеља. Васпитање у слободном времену требало би да постане део нашег васпитног система, интенционалног васпитног деловања и позитиван фактор нашег савременог друштвеног живота. (Грандић, 2008). Медији све више преузимају образовну функцију од школа и универзитета јер посредством њих стичемо многа општа знања. Медији могу имати и посебан образовни карактер путем специјализованих едукативних канала који се баве науком, истраживањем и популаризацијом.

Литература

Штампани извори

- Ђорђевић Ј. (2011), *Savremene promene i njihovi uticaji na školu i obrazovanje, sadržaji i problem, Pedagoška stvarnost 5-6*, 385-397.
- Zindović-Vukadinović G. (1994), *Vizuelni jezik medija- značenje i razumevanje*, Institut za pedagoška istraživanja, Beograd: Nova prosveta.
- Jovišić G. (2010), *Nastava informatike i IKT u osnovnim školama u R Srbiji- rezultati isrtaživanja*, u: *Kultura Komunikacija Kompjuter (Zbornik radova)*, Novi Sad: Savez pedagoških društava Vojvodine, Gimnazija „Isidora Sekulić“.
- Koković, D. (2007), *Društvo i medijski izazovi-Uvod u sociologiju masovnih komunikacija*, Novi Sad: Filozofski fakultet, odsek za medijske studije.
- Milutinović J. (2008), *Ciljevi obrazovanja i učenja u svetlu dominantnih teorija vaspitanja 20. veka*, Novi Sad: Savez pedagoških društava Vojvodine.
- Radović, V. (2006), *Mediji i e obrazovanje*, Beograd: Institut za političke studije.
- Tapavički- Duronjić, T. (2008), *Kompjuterska kultura i moderni mediji*, Banja Luka: Filozofski fakultet.

Електронски извори

- Vrcelj , Mušanović, (2013), *Suvremenost teorije obrazovanja Ivana Illicha*
URL: file:///C:/Users/User/Downloads/02_Vrcelj_Musanovic.pdf, 27.02. 2015
- Zgrabljic-Rotar N. *Mediji – Medijska pismenost, medijski sadržaji i medijski utjecaji*, URL: http://www.fasper.bg.ac.rs/nastavnici/Jugovic_Aleksandar/predavanja/Mediji-pojam.%20sadržaji.%20uticaji.pdf
- Ivan Ilić (1980), *Dole škole*, Beograd: Bigz.
URL: <https://filozofskitekstovi.wordpress.com/2014/08/24/ivan-ilic-dole-skole/>, 24.03. 2015.

.Medijsko opismenjavanje, URL: <http://novinar.me/index.php/drustvo/item/323-vrijeme-je-za-medijsko-opismenjavanje> 13. mart 2014. 14h

Seneka (2011), *Formalno, neformalno, informalno obrazovanje*, "Učimo za život, a ne za školu" URL: <http://www.iserbia.rs/info/tipovi-obrazovanja-26/> 01.03.2015

Starčević, Škrbić (2014), *Doživotno učenje u funkciji demokratizacije obrazovanja*, URL: <http://www.ftn.kg.ac.rs/konferencije/tio2014/PDF/607%20Starcevic.%20Skrbic.pdf> 24.03.2015

Kuleto (2013), *Budućnost pripada promenama i učenju*, URL: <http://www.valentinkuleto.com/2013/12/buducnost-pripada-promenama-i-ucenju/> 12.03.2015.

Ivana Bajšev, Ma
Novi Sad

SOCIAL NETWORKS AS A MEAN OF INFORMAL EDUCATION

Abstract

The exponential growth of available information puts the educational system in an important and influential position of knowledge transfer that is necessary in order to participate in maintaining and developing the society, which represents a great responsibility. In the era of technological innovation the media have a major impact on all spheres of young people's life, also system of values and forming of attitudes and behavior patterns represent the sphere of growing up and maturing where media possibly have the greatest influence. In such context we speak of informal education, which constitutes of unplanned learning that takes place in daily life and can be acquired on the basis of everyday experience, such as the experiences connected to family and friends, peer groups, the media and other influences in one's environment. Social networks should be seen as a good space for dissemination and exchange of knowledge, for establishment of informal communication and the development of cooperation. Special emphasis should be placed on the fact that the use of social media has changed not only the way of spending leisure time, communication and way of conducting business, but also the way of organizing learning and teaching process.

Key words: informal education, learning, media, social networks

Ивана Байшев, Нови-Сад

СОЦИАЛЬНЫЕ СЕТИ КАК СРЕДСТВО НЕФОРМАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Резюме

Экспоненциальный рост доступной информации поставляет систему образования в положение важного и влиятельного вида передачи знаний, необходимых для участия в поддержании и развитии общества, которое несёт с собой большую ответственность. В эпохе технологических инноваций, средства массовой информации имеют большое влияние на все сферы жизни, особенно на жизнь молодых людей, а система ценностей и формирование взглядов и моделей поведения представляют сферу созревания и взросления, на которые, быть может, средства массовой информации имеют даже самое большее влияние. В этом контексте речь идёт о неформальном образовании, которое является незапланированным обучением, которое проводится в повседневной жизни, и оно может быть приобретено на основе повседневного опыта, такого как опыт, связанный с семьей, с друзьями, с группами сверстников, средствами массовой информации и другим влияниями в чей-либо среде. Социальные сети следует рассматривать как хорошее место для распространения и обмена знаниями, как возможность неформального общения и развития сотрудничества. Необходимо обратить особое внимание на то, что использование социальных сетей изменило не только способ проведения свободного времени, коммуникации и бизнеса, но и способы обучения и организации учебного процесса.

Опорные слова: неформальное образование, обучение, средства массовой информации, социальные сети